

*En sammanfattning av
regeringens skrivelse
Sveriges handlingsprogram
för tillväxt och sysselsättning
2005/06:23*

Tillväxt och sysselsättning för välfärd – Sveriges bidrag till EU:s tillväxtstrategi

FEBRUARI 2006

REGERINGSKANSLIET

Tillväxt och sysselsättning för välfärd

– Sveriges bidrag till EU:s tillväxtstrategi

*En sammanfattning av regeringens skrivelse 2005/06:23
Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning*

Innehåll

Nationellt program för gemensamt mål	5
Tillväxt och sysselsättning för välfärd	7
Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning.....	11
Balans i Sveriges ekonomi – makroekonomisk politik.....	13
Svensk konkurrenskraft – mikroekonomisk politik.....	14
Sysselsättningspolitik	18

Nationellt program för gemensamt mål

I oktober 2005 lade regeringen fram Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning i en skrivelse till riksdagen. Samtidigt presenterades det för Europeiska kommissionen och EU:s övriga medlemsländer. Handlingsprogrammet innehåller regeringens prioriteringar för att främja tillväxt och sysselsättning under åren 2005–2008 och är vårt bidrag till EU-ländernas gemensamma tillväxtstrategi, den så kallade Lissabonstrategin.

EU tog ett samlat grepp kring tillväxt- och sysselsättningsfrågorna vid ett toppmöte i Lissabon år 2000. Länderna satte upp ett gemensamt mål för EU:s ekonomi och för full sysselsättning i unionen. Till 2010 ska EU vara världens mest konkurrenskraftiga kunskapsekonomi, med hållbar tillväxt, social sammanhållning och fler och bättre jobb. Med andra ord handlar det om att säkra välfärden och lägga grunden för en trygg framtid för unionens alla invånare.

När halva tiden hade gått stod det klart att målen för 2010 var i farozonen. För att påskynda genomförandet av redan fattade beslut enades EU:s stats- och regeringschefer att varje medlemsland skulle ta fram ett eget handlingsprogram.

Nyckeln till framgång är att politiken kring ekonomi, välfärd och miljöfrågor går hand i hand. Alla EU-länder vill ha ett modernt och tryggt Europa, som genom en hållbar utveckling säkrar en god framtid för generationer framöver. Då går det inte att tro att ekonomin ska komma först och social rättvisa och miljöhänsyn i andra hand. Att en integrerad syn på dessa frågor ska prägla arbetet har varit en av Sveriges viktigaste frågor. Det har ibland hävdats av andra att den här modellen skulle överges. Men nu har EU-länderna gemensamt slagit fast att ekonomin, välfärden och miljöfrågorna ömsesidigt stöder varandra.

Trots att Sverige i jämförelse med andra länder ligger långt fram på flera områden kan vi inte luta oss tillbaka. Globaliseringen medför såväl möjligheter som utmaningar och ställer krav på att vi ständigt omprövar, förnyar och söker bättre lösningar. Nya utmaningar uppstår ständigt. Arbetet för tillväxt och sysselsättning står därför högt på regeringens agenda.

För att göra handlingsprogrammet mer lättillgängligt för en bredare publik presenteras det här i en kortfattad version. På sina håll ges också en bakgrund till arbetet. För skriftens innehåll svarar Statsrådsberedningen.

Tillväxt och sysselsättning för välfärd

Framtida utmaningar för Sverige och EU

Den svenska ekonomin utvecklas väl. Sverige har under de senaste tio åren haft en tillväxt som legat högre än EU-genomsnittet. Men omvärlden förändras ständigt och globaliseringen medför nya utmaningar för svenska företag. Att fler marknader har öppnats för konkurrens erbjuder samtidigt också nya möjligheter. Global uppvärmning och klimatförändringar visar hur viktigt det är att den politik som förs också tar hänsyn till miljön. Svensk tillväxt har på senare år i stor utsträckning byggt på en framgångsrik export. Nu väntas i stället tillväxten främst drivas av inhemska investeringar och konsumtion. Människor lever i dag ett längre och friskare liv, vilket är en positiv utveckling för samhället. Det innebär dock att antalet äldre i befolkningen ökar och därmed också pressen på det svenska välfärdssystemet. Det ställer i sin tur krav på ökad sysselsättning.

Utmaningarna för framtiden är minst sagt många och de utgör grunden till att EU-länderna valt att samarbeta kring tillväxt och sysselsättning.

Lissabon år 2000

Redan år 2000 beslutade EU:s stats- och regeringschefer vid ett möte i Lissabon att EU-länderna skulle ta ett gemensamt grepp kring tillväxt- och sysselsättningsfrågorna. Europeiska rådet ville föra Europa in i det nya kunskapssamhället och tillbaka till full sysselsättning. Det ambitiösa målet som formulerades sa att "EU ska år 2010 vara världens mest konkurrenskraftiga, dynamiska och kunskapsbaserade ekonomi, med möjlighet till hållbar ekonomisk tillväxt med fler och bättre arbetstillfällen och en högre grad av social sammanhållning". Globaliseringen av världshandeln och den ökande konkurrensen var viktiga anledningar till att EU såg behov av gemensamma åtgärder. Övergången till informationssamhället hade också påbörjats genom den snabba IT-utvecklingen och EU ville inte hamna på efterkälken efter USA och Japan.

Frågeställningarna var dock inte nya för EU. I själva verket samarbetade länderna redan en hel del kring frågor om tillväxt och sysselsättning. Men nu ville man samla ihop och fokusera arbetet. Resultatet blev en gemensam tillväxtstrategi, som ofta också kallas Lissabonstrategin.

Gemensamma mål – valfria metoder

Det övergripande målet om hållbar tillväxt och full sysselsättning bröts ner i delmål och riktlinjer. På vissa områden används gemensam lagstiftning för att genomföra konkreta åtgärder. Dit hör till exempel det fortsatta arbetet för att skapa en inre marknad mellan EU-länderna. På andra områden handlar det i stället om en ny metod för samordning. Den går ut på att EU enas om gemensamma mål och riktlinjer, som det sedan är upp till varje land att klara av, på valfritt sätt och utifrån egna förhållanden. Idén är att länderna ska sporra varandra och få möjlighet att utbyta viktiga erfarenheter om både lyckade åtgärder och bakslag. Europeiska rådet har sedan varje vår granskat hur arbetet har fortskridit och givit vägledning för det fortsatta arbetet.

Processer som drar åt samma håll

Tillväxtstrategin kan delas upp i flera arbetsprocesser som syftar till att skapa en ekonomisk, social och miljömässigt hållbar utveckling. Flera av dem stod på EU:s agenda redan före Lissabon. På ekonomins område antar ländernas finansministrar varje år allmänna ekonomiska riktlinjer. Genom den så kallade stabilitets- och tillväxtpakten övervakas EU-ländernas budgetdisciplin. Åtgärder för att öka sysselsättningen och bekämpa arbetslösheten sker inom ramen för det som kallas sysselsättningsstrategin. Arbetet inom de olika strategierna ses över regelbundet och EU kan också rekommendera länderna att vidta olika åtgärder. Men fler samarbetsområden har en roll att spela i tillväxtarbetet. Dit hör inte minst det fortsatta arbetet för en inre marknad med fri rörlighet för varor, tjänster, kapital och arbetskraft. Dit hör också EU:s forskningsprogram, handlingsprogrammet för miljön, åtgärder för att bekämpa fattigdom och projekt för att göra EU till en kunskapsbaserad ekonomi, med IT och livslångt lärande som viktiga faktorer. Alla dessa områden är viktiga när hållbar tillväxt och full sysselsättning står i fokus.

Samlat grepp kring ekonomi, välfärd och miljö

En viktig grundbult i arbetet med tillväxtstrategin är att ekonomi, välfärd och miljö hör ihop. Tanken är att framgång inom ett område är en förutsättning för att nå framgång på ett annat område. Det är också en fråga som den svenska regeringen framgångsrikt har drivit. Hållbar tillväxt kräver åtgärder inte bara på ekonomins område. Hänsyn måste tas också till de sociala välfärdsfrågorna och miljön. Vinsten blir dubbel – resurserna används på ett ansvarsfullt sätt och tillväxten ökar samtidigt. Åtgärder som ger klirr i kassan men inte tar hänsyn till sociala effekter, eller till miljön, får negativa konsekvenser för människor och natur. I längden blir de då också dyra. Därför utgår alla mål och delmål i

tillväxtstrategin från ett tredelat perspektiv. När politiken utformas och konkreta åtgärder genomförs ska hänsyn tas till såväl ekonomiska frågor som till välfärden och miljön.

Blandat resultat i halvlek

Vid Europeiska rådets möte våren 2005 var det dags att göra en ordentlig avstämning av tillväxtstrategin och dess mål. Vid toppmötet år 2000 i Lissabon hade 2010 satts upp som slutdatum. När halva tiden hade passerat var resultaten blandade. En del framsteg hade gjorts. Viktiga steg mot en verklig inre marknad för energi, telekommunikation och finansiella tjänster hade till exempel tagits. Andelen energi som kom från förnyelsebara källor hade ökat, användningen av IT ökade, sysselsättningen såg ut att vara på uppåtgående och fler barn fick plats i barnomsorg i unionen. Men det räckte ändå inte. Mötet präglades av en besvikelse över att arbetet gick för långsamt. Flera beslut som skulle fattas inom EU hade dragit ut på tiden och samma sak gällde genomförandet i medlemsländerna. Utsikterna att nå målet om EU som världsledande ekonomi till 2010 var dåliga.

Nystart nödvändig

EU:s stats- och regeringschefer var tvungna att ställa sig frågan om det var någon idé att fortsätta arbetet och våga tro att det ambitiösa målet skulle uppfyllas. Det skulle kräva att en högre växel lades in från alla håll. Europeiska rådet antog utmaningen. Anledningarna till att Lissabonstrategin en gång skapades hade inte försvunnit. Tvärtom hade den fortsatta globaliseringen och den ökade konkurrensen gjort arbetet för en hållbar tillväxt och sysselsättning än mer angeläget. Klimatförändringarna och andra miljöproblem ställer också stora krav på ländernas agerande. Dessutom kommer arbetsmarknaderna och välfärdssystemen att utsättas för större press när antalet äldre blir fler, samtidigt som födelsetalen går ner i EU. Med tiden kommer det att råda brist på arbetskraft. Toppmötet betonade därför att det fanns all anledning att intensifiera arbetet för en hållbar tillväxt och full sysselsättning till 2010, och att det arbetet måste fortsätta också efter 2010.

Nationella handlingsprogram nytt verktyg

För att komma vidare beslutade Europeiska rådet att varje medlemsland skulle ta fram ett eget handlingsprogram, som närmare beskriver vad som görs på hemmaplan för att bidra till det gemensamma målet. Handlingsprogrammen utgår från gemensamma riktlinjer, som i sin tur är uppdelade på tre huvudsakliga områden. På det övergripande planet talar man om makroekonomisk politik. Det handlar i grund och botten

om en ekonomi i balans. Dit hör statens inkomster och utgifter, inflation, löneutveckling och priser. Man brukar dela in den makroekonomiska politiken i finanspolitik, som handlar om hur staten använder skatter och offentliga utgifter för att skapa en stabil ekonomi, och i penningpolitik, som fokuserar på låg inflation. Den makroekonomiska politiken lägger i sin tur grunden för den mikroekonomiska. Här handlar det om faktorer som påverkar Sveriges konkurrenskraft och företagande. Dit hör framgångsrik forskning, väl fungerande marknader, ett positivt investeringsklimat och effektiva och miljövänliga produktionsprocesser. Det tredje området är sysselsättningspolitiken. För ett land med en väl utbyggd välfärd som Sverige är det en förutsättning att många i befolkningen arbetar. Sysselsättningspolitiken handlar om att skapa möjligheter för alla, som vill och kan, att arbeta. Det ska ske genom en aktiv arbetsmarknadspolitik, tillgång till livslångt lärande, fungerande trygghetsystem och lika möjligheter för alla. Målet på lång sikt är full sysselsättning.

Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning

Sveriges bidrag till EU:s tillväxtstrategi

Det svenska handlingsprogrammet ger en bred beskrivning av regeringens prioriteringar och strategiska insatser för att bidra till EU-ländernas gemensamma mål om tillväxt och sysselsättning. En hel del konkreta åtgärder har redan genomförts medan andra är på planeringsstadiet.

Handlingsprogrammet är uppdelat på åtgärder inom makroekonomisk politik, mikroekonomisk politik och sysselsättningspolitik, men det finns inga vattentäta skott mellan dem. Det visar sig i stället gång på gång att politiken på ett område är beroende av ett annat. Det viktiga är att politiken som förs inom respektive delområde bidrar till helheten. För att skapa en hållbar utveckling ska de tre perspektiven ekonomi, välfärd och miljö alltid finnas med.

Inom varje politikområde finns ett antal riktlinjer som ska vägleda länderna i deras arbete för ökad tillväxt. I dem ingår också de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken liksom riktlinjerna för sysselsättningspolitiken. De åtgärder som föreslås handlar om att främja konkurrenskraft och hållbar tillväxt, att skapa fler och bättre jobb, att öka den sociala sammanhållningen och att främja miljömässigt hållbar utveckling.

Samråd i Sverige

En viktig anledning till att upprätta nationella handlingsplaner var att involvera de nationella parlamenten i arbetet. För att möjliggöra en politisk debatt har det svenska programmet lagts fram som en skrivelse till riksdagen. Regeringen har också samrått med arbetsmarknadens parter, som spelar en avgörande roll för att främja tillväxt och sysselsättning. Under hösten 2005 diskuterades frågorna kring det svenska handlingsprogrammet vid ett seminarium med arbetsmarknadens parter och intresseorganisationer i Sverige. Organisationerna fick då också tillfälle att bidra med egna förslag. Dialogen kommer att fortsätta under de kommande åren.

I Lissabonstrategins kölvatten har också några kommuner tagit egna initiativ för att på lokal nivå skapa åtgärdsprogram för tillväxt och sysselsättning, i linje med tillväxtstrategin.

Balans i Sveriges ekonomi – makroekonomisk politik

Sveriges offentliga finanser är sunda. De uppfyller sedan tidigare de krav som ställs i EU:s stabilitets- och tillväxtpakt. Men för att bibehålla en utbyggd välfärd krävs fortsatta åtgärder. Avgörande är då en balanserad budget med kontroll på statsskulden, låg inflation och stabila priser, en väl fungerande lönebildning, full sysselsättning, effektiva trygghetssystem och åtgärder som är miljömässigt hållbara.

Utgiftstak och offentligt sparande

Regeringen har förbättrat budgetdisciplinen genom att fastställa tak för statens utgifter. Ett mål har också ställts upp för sparande i den offentliga sektorn. Målet är att spara två procent av BNP årligen, i genomsnitt över en konjunkturcykel. Överskottet skapar en säkerhetsmarginal för framtida konjunktursvängningar och andra utmaningar. Dit hör att andelen äldre i befolkningen kommer att öka i Sverige, liksom i andra EU-länder. När färre ska försörja allt fler sätts press på de skattefinansierade välfärdsystemen. Överskottsmålet innebär dock att statsskulden i det närmaste kommer att halveras i procent av BNP till mitten av 2020-talet. Det kommer i sin tur att underlätta Sveriges möjligheter att klara den väntade utgiftsökningen.

Låg inflation och stabila priser

Riksbanken ansvarar för Sveriges penningpolitik, som handlar om att upprätthålla stabila priser. Riksbankens mål är en inflation på två procent, som får variera uppåt eller nedåt med en procentenhet. Inflationen har legat under en procent 2004 och 2005. Det har gjort att även styrrentan, som också styrs av Riksbanken, har varit mycket låg. Under 2006 väntas inflationen gradvis stiga mot två procent.

Stabila sociala trygghetssystem

Den svenska välfärden bygger på ett hållbart pensions- och socialförsäkringssystem. Pensionssystemet gjordes om 1999 i syfte att skapa ett mer finansiellt stabilt system, som samtidigt stimulerar till ett längre arbetsliv. Alla har möjlighet att arbeta till 67 års ålder och hela livsinkomsten ligger till grund för pensionen. För att undersöka om andra socialförsäkringar också behöver förändras har regeringen tillsatt en utredning, som ska lägga fram en rapport med förslag till förbättringar i november 2006.

Skattesystem för ökad tillväxt

På skatteområdet har förändringar också gjorts för att öka tillväxten. Det gäller både skatter på arbete och kapital och indirekta skatter. Den egenavgift som inkomsttagare har fått betala i det nya pensionssystemet har kompenserats genom en skattereduktion. På så sätt har inkomstskatten minskats, särskilt för låg- och medelinkomsttagare. Gränsen för när statlig inkomstskatt ska börja betalas har höjts, arvs- och gåvoskatten har avskaffats och skatten för ägare av förmånsföretag har sänkts. Sverige tillämpar sedan 2001 också så kallad grön skatteväxling, som innebär att miljörelaterade skatter höjs samtidigt som skatt på arbete sänks. År 2006 kommer skatteväxlingen att omfatta 0,6 procent av BNP. Åtgärder kommer också att införas för att förebygga fusk med skatter och förmånssystem och se till att svartjobben minskar, även om de i en internationell jämförelse är få i Sverige.

En fungerande lönebildning

Lönebildningen har stor effekt på ett lands ekonomi. Arbetskraftskostnaderna och produktiviteten följer varandra och måste ligga i nivå med kostnader och produktivitet i andra jämförbara länder för att vi ska kunna konkurrera på lika villkor. En låg inflation är också avgörande för att löneutvecklingen ska bidra till god tillväxt och full sysselsättning. Regeringens bedömning är att den svenska lönebildningen är balanserad.

Huvudansvaret för lönebildningen ligger på arbetsmarknadens parter. 2000 bildades också ett statligt medlingsinstitut, som ska verka för en effektiv lönebildning. Det innebär att hjälpa parterna att ta hänsyn till samhällsekonomiska faktorer, se till att avtal träffas i tid och att konflikter på arbetsmarknaden undviks.

Svensk konkurrenskraft – mikroekonomisk politik

Den värld vi lever i med globalisering och ekonomisk integration mellan länderna innebär både möjligheter och utmaningar för Sverige. Marknader som tidigare var skyddade mot konkurrens genom monopol och andra handelshinder har öppnats. Det har varit positivt för den ekonomiska utvecklingen. Men det ställer också krav på att marknaderna verkligen fungerar, så att det inte blir obalans mellan länderna. Den svenska industrin måste ha goda villkor för att vara konkurrenskraftig. Samtidigt krävs trygghetssystem som hjälper människor att anpassa sig till de förändringar som äger rum. Sveriges konkurrenskraft kommer i allt större utsträckning att bygga på utbildning och kunskap, produktutveckling, flexibla och effektiva arbetsorganisationer och effektiva och miljövänliga arbetsprocesser.

En utmaning för framtiden är att sänka den svenska prisnivån. 2003 låg vi nästan 25 procent över EU-genomsnittet. Det drabbar svenska konsumenter och har negativ effekt på tillväxten. Det är också viktigt att stärka konsumenterna så att de kan göra medvetna val på den stora EU-marknaden. Nya regler har redan införts för att öka konsumenternas rätt till skadestånd om företag bryter mot konkurrensreglerna.

Forskning och utveckling för kunskapsbaserad ekonomi

Målet som sattes upp i Lissabon var inriktat på en kunskapsbaserad ekonomi. Att stärka Sveriges kunskapsbas är också en viktig prioritering för regeringen. Det ställer krav inte minst på kontinuerliga investeringar i forskning och utveckling, och här toppar Sverige EU-ligan. Vi investerar årligen omkring fyra procent av BNP i forskning och utveckling, att jämföra med genomsnittet i EU på cirka två procent. Det gemensamma EU-målet ligger på tre procent. Drygt 75 procent av investeringarna i Sverige kommer i dag från industrin. Regeringens mål är nu att den offentliga sektorn varje år ska satsa motsvarande en procent av BNP på forskning och utveckling. Därigenom kan stabiliteten och uthålligheten i forskningspolitiken öka.

Insatserna för forskning och utveckling i det svenska handlingsprogrammet för tillväxt och sysselsättning är koncentrerade till förbättrade villkor och mer resurser till forskarutbildning, grundforskning och tekniköverföring mellan forskare och industri. Regeringen har föreslagit en ökning av de statliga anslagen med nästan tio procent under 2005-2008. De områden som lyfts fram är medicin, teknik och hållbar utveckling, där Sverige ligger långt fram redan i dag. Vitsen är att stärka konkurrenskraften ännu mer.

Vetenskap och industri möts

För att vetenskapliga framsteg ska kunna omvandlas till tillväxt krävs samarbete mellan universitet, högskolor och industrin. Det krävs också innovationer där forskningsresultat utnyttjas i praktisk användning. Regeringen vill underlätta för industrin att få tillgång till resultaten och samtidigt öka samverka mellan statens och näringslivet forskningsinsatser. En särskild innovationsstrategi genomförs därför som ett samarbete mellan industrin, den akademiska världen, arbetsmarknadens parter och den offentliga sektorn. Regeringen har också avsatt medel för "saddkapital" för att forskningsresultat ska kunna göras kommersiella. Det fungerar som ett startkapital för att en produktion eller lansering ska kunna påbörjas. Regeringen ser också över det immaterialrättsliga skyddet för såväl forskare som för små och medelstora företag.

IT för alla

Informationsteknik har förändrat arbetsmetoder och produktion inom både privat och offentlig sektor. IT har också blivit en naturlig del i människors vardag och utvecklingen går vidare. För att öka konkurrenskraften kommer små och medelstora företag att få stöd till kompetensutveckling i IT. Regeringen har också lagt fram förslag för att öka spridningen av informationstekniken ytterligare. Det ska gå att få snabb uppkoppling till Internet i alla delar av landet. Samhällets e-tjänster ska utvecklas och vara tillgängliga för alla enskilda och företag, oavsett var man bor och hur gammal man är. Särskilda åtgärder behövs för funktionshindrades delaktighet i informationssamhället. Inom vården är användningen av IT prioriterat för att skapa mer moderna förutsättningar för vård och omsorg.

Öppna och väl fungerande marknader

Att näringslivet och företagen kan arbeta under goda villkor är avgörande för att de ska vara konkurrenskraftiga. EU:s inre marknad har inneburit stora ekonomiska fördelar för alla länder. Men det återstår en del handels hinder. Några medlemsländer har fortfarande marknader som är stängda för andra och det skapar en obalans. Sverige var ett av de första länderna att avreglera monopol och öppna sina marknader för sektorer som finansiella tjänster, telekom, post och inrikesflyg.

För att svenska företag ska ge sig ut i andra länder vill regeringen göra det lättare för dem att delta i offentlig upphandling. Likaså ska det vara enkelt för utländska företag att delta i svenska upphandlingar. Regeringen har också vidtagit ett flertal åtgärder för att tillse att konkurrens lagstiftningen efterlevs bättre.

Ett positivt företagsklimat

Antalet nystartade företag i Sverige är vid en internationell jämförelse lågt. Ändå ökade de nya företagen med 14 procent mellan 2003 och 2004. Det har också påtalats av EU, som inom ramen för den så kallade sysselsättningsstrategin rekommenderat Sverige att gynna tillväxten av små och medelstora företag.

Framöver ska det bli lättare att registrera företag och enklare att sköta dem. Tyngden läggs vid att förenkla företagens administrativa börda av lagar och regler. I ett särskilt handlingsprogram har 291 åtgärder ställts upp för förenklingar av skatteregler, arbetsmarknadsregler och miljöregler. I september 2006 ska åtgärderna vara genomförda.

Investeringsnivån i näringslivet är också relativt låg. 2004 uppgick investeringarna till 13 procent av BNP, att jämföra med ett EU-genomsnitt på 17 procent. Regeringen har lanserat ett antal åtgärder för att främja

små och medelstora företag. Dit hör utvidgat stöd till forskning, utbildning i miljödriven affärsutveckling, IT-kompetensutvecklingsprogram och ett entreprenörsprogram riktat till unga.

Skattesystemet har också stor betydelse för företagens villkor. För att företag lättare ska kunna ärvas av nästa generation avskaffades arvs- och gåvoskatten 2005. År 2006 införs också lättnader i beskattning av aktieutdelning och realisationsvinster i fåmansföretag. För att säkra tillgången till kapital införs regler som gör det enklare att rekonstruera företag i stället för att försätta dem i konkurs. Det ska också bli enklare för nya företag att få tillgång till offentligt riskkapital.

Ren miljö och förnybar energi

Miljöfrågorna prioriteras högt av regeringen. En ren miljö är lönsam för ekonomin. Dels undviker man kostnader för de negativa effekter som annars kan uppstå på människors hälsa och på miljön. Dels bidrar miljödrivna företag, innovationer och en renare teknik till tillväxt och sysselsättning. Export av svensk miljöteknik ger redan stora intäkter.

Sverige ska ligga i frontlinjen för en miljömässigt hållbar tillväxt och välfärd. För att främja initiativ för en hållbar konsumtion och produktion används lagstiftning och ekonomiska styrmedel, som miljöskatter, avgifter och handel med utsläppsrätter. Satsningar görs också på forskning och utveckling, som kan underlätta övergången till alternativa energikällor.

Regeringens mål för energipolitiken är att säkra en hållbar försörjning av el och andra energiformer. Det innebär att beroendet av fossila bränslen ska brytas och att användningen av förnybara energikällor ska öka. På sikt vill regeringen basera hela energiförsörjningen på förnybara energikällor. Det kommer att minska de negativa effekterna på hälsa, miljö och klimat och underlätta övergången till ett ekologiskt hållbart samhälle. Därför ges olika stöd för att öka andelen förnybar energi, bland annat vindkraft. Samtidigt utarbetas program som syftar till ett byggande som minskar energibehovet och därmed också drar ner kostnaderna för hushållen.

Miljövänliga transporter

Ökningen av växthusgaser från transporter är ett stort problem. För att åstadkomma en förändring är ekonomiska styrmedel viktiga också här. Dit hör drivmedelskatter och den avviserade differentieringen av fordonsskatterna. Ett uttryckligt mål för EU och för Sverige är att biobränsle eller andra förnybara bränslen för transporter blir tillgängliga och börjar användas. Utbudet av förnybara fordonsbränslen var länge begränsat trots att det fanns ett intresse från samhället. Genom att

använda skatteincitament för att främja introduktionen av förnybara bränslen ökar både utbudet och efterfrågan. Regeringens förslag om att svenska bensinstationer ska bli tvungna att sälja förnybara bränslen kommer också att förbättra utbudet av förnybara bränslen. Det innebär i sin tur att industrin får anledning att investera i ny teknik och tillverka bilar som går på förnybara bränslen. I slutändan har ekonomisk politik och miljöhänsyn tillsammans bidragit till ökad tillväxt för Sverige.

Sysselsättningspolitik

Sveriges arbetsmarknad visar goda siffror i förhållande till andra EU-länder. Faktum är att Sverige redan har överträffat EU:s mål för 2010 om att 70 procent av befolkningen ska ha ett arbete. Vi hade 2004 en genomsnittlig sysselsättning på 72 procent. De övergripande målen på EU-nivå på sysselsättningsområdet är full sysselsättning, högre kvalitet och produktivitet i arbetet samt en stark social och regional sammanhållning. För att nå dit måste fler människor komma in på arbetsmarknaden, de sociala trygghetssystemen moderniseras och förmågan att möta förändringar öka. Det kräver också ökade investeringar i utbildning.

Full sysselsättning målet

Den svenska modellen med en väl utbyggd välfärd förutsätter att många i befolkningen arbetar och att det totala antalet arbetstimmar i ekonomin är högt. Hög sysselsättning säkrar välfärden, minskar de sociala skillnaderna mellan olika grupper i samhället och ökar tillväxten. Trots att Sverige ligger långt fram i förhållande till andra länder behöver situationen förbättras. Vår tillväxt har de senaste åren legat på en jämförelsevis hög nivå. Ändå har sysselsättningen minskat och arbetslösheten ökat.

På sikt strävar regeringen, liksom EU, efter full sysselsättning. På kortare sikt är regeringens mål att öka sysselsättningen till 80 procent och att minska den öppna arbetslösheten till 4 procent. Regeringen arbetar för att minska antalet långtidsarbetslösa och underlätta för både kvinnor och män att få ett arbete. Att det blir enklare att få ett jobb är särskilt viktigt för grupper där arbetslösheten är jämförelsevis hög. Till dem hör funktionshindrade med nedsatt arbetsförmåga, ungdomar och kvinnor och män med utländsk bakgrund.

Grundförutsättningar för fler i arbete

För att öka sysselsättningen krävs förbättringar på en rad principiella områden. Sverige behöver socialförsäkringar som underlättar för arbetstagare och företag att anpassa sig till förändringar som sker kontinuerligt i ekonomin. Löner och arbetsrätt är centrala frågor, liksom jämställdhet

mellan kvinnor och män och en väl utbyggd barnomsorg. Hänsyn måste också tas till regionala skillnader. Goda utbildningsmöjligheter är en annan förutsättning för arbete och för att arbetstagare ska kunna anpassa sig till förändringar. Att skapa förutsättningar för ett livslångt lärande är därför en viktig del i regeringens utbildningspolitik. Framtida åtgärder är inriktade på att i högre grad stimulera till utbildning och att säkerställa kvalitet i utbildningen på alla nivåer. Andelen ungdomar som inte slutför gymnasiet ska minimeras och andelen som går vidare till högskola ökas.

EU har inom den så kallade sysselsättningsstrategin ställt upp ett antal målsättningar som länderna ska sträva efter och där ligger Sverige bra till. Det handlar bland annat om att erbjuda utbildning och praktik till den som saknar jobb, att höja den faktiska pensionsåldern så att människor finns kvar på arbetsmarknaden längre och att det finns god tillgång till barnomsorg. Sverige arbetar med allt detta. Ett bra exempel på en åtgärd som har haft positiv effekt är det nya svenska pensionssystemet, som stimulerar äldre arbetstagare att stanna kvar på arbetsmarknaden högre upp i åldrarna.

Prioriteringar för fler i arbete

Till de viktigaste frågorna för regeringen hör nu att minska antalet sjukskrivna och de som är i behov av socialbidrag, att öka sysselsättningen för ungdomar och för kvinnor och män med utländsk bakgrund.

Regeringen har avsatt resurser både för att minska antalet sjukskrivningar och antalet människor som är i behov av socialbidrag. Fokus har också lagts vid en mer aktiv arbetsmarknadspolitik. Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) har fått utökade resurser för att kunna erbjuda arbetslösa jobb och praktik under en tvåårsperiod. Till AMS åtgärder hör 20 000 så kallade plusjobb i offentlig sektor och ytterligare 13 000 nya programplatser. Samtidigt inför regeringen utbildningsvikariat, som ska ge 10 000 nya jobb i offentlig sektor. För att kunna erbjuda arbetslösa akademiker jobb inleder AMS ett samarbete med bemanningsföretag.

Arbetslösheten bland ungdomar är betydligt högre än bland vuxna. För att avhjälpa det satsar regeringen bland annat på anställningsstöd redan efter sex månaders arbetslöshet i stället för efter tolv månader som för vuxna. Andra åtgärder är nya lärlingsplatser, utbildningsstöd, olika jobb-sökaraktiviteter och bidrag till sommarjobb i kommunerna.

För att öka sysselsättningen bland kvinnor och män med utländsk bakgrund satsar regeringen dels på utökade arbetsmarknadspolitiska åtgärder, som arbetsplatsintroduktion, dels på utbildning och information. Det finns tecken på att det förekommer diskriminering på grund av etnisk eller religiös tillhörighet på flera håll i samhället, trots att diskrimineringslagen förbjuder det. Därför granskas detta också av en utredning.

Sjukfrånvaro och socialbidrag halveras

Regeringen har som mål att halvera antalet sjukskrivningsdagar från 2002 till 2008. Samtidigt ska antalet nya fall av sjuk- och aktivitetsersättning (det som tidigare hette förtidspension) minska. Regeringen har vidtagit en rad åtgärder och fler är på gång. Arbetsgivarna har ett medfinansieringsansvar för sjukpenningen och hälso- och sjukvården har fått särskilda medel för att reducera sjukskrivningarna. AMS och Försäkringskassan har haft i uppdrag att utveckla rehabilitering för att sjukskrivna ska kunna gå tillbaka i arbete. Nu undersöker en utredning om hur arbetsgivarna kan få en tydligare roll i rehabiliteringsarbetet. Försäkringskassan och arbetsförmedlingen har fått i uppdrag att se till att personer som varit sjukskrivna i mer än två år får rehabilitering eller annan åtgärd, men också rätt ersättning.

Lika villkor för kvinnor och män

Antalet kvinnor som arbetar är högt i Sverige jämfört med i många andra EU-länder. Ändå återstår en hel del för att åstadkomma en jämställd arbetsmarknad. En översyn av föräldraförsäkringen har därför gjorts. För att uppmuntra männen att utnyttja sin föräldraledighet kommer bland annat taket i föräldrapenningen att höjas. Att det finns god barnomsorg till en låg kostnad är också en fråga som regeringen prioriterar.

Kvinnors löner är fortfarande lägre än mäns. Med hänsyn tagen till skillnader i ålder, utbildning, arbetstid, sektor och yrke visar det sig att kvinnor tjänar 92 procent av det männen tjänar. Regeringen kommer att lägga fram en särskild handlingsplan för att undanröja den skillnaden. Jämställdhetsombudsmannen och arbetsmarknadens parter spelar också viktiga roller i arbetet för lika löner mellan kvinnor och män.

Regeringen presenterade i oktober 2005 i en skrivelse till riksdagen Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning. Det är Sveriges bidrag till EU-ländernas gemensamma tillväxtstrategi, som också kallas Lissabonstrategin.

Globaliseringen medför stora förändringar i världen och ställer krav på att länderna gemensamt ständigt omprövar, förnyar och söker bättre lösningar. Nya utmaningar uppstår ständigt. Arbetet för tillväxt och sysselsättning står därför högt på såväl regeringens som EU:s dagordning.

I den här skriften presenteras Sveriges handlingsprogram i en kortfattad version.

En elektronisk version av denna skrift finns på Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se

Skriften kan beställas från Regeringskansliet, 103 33 Stockholm eller via e-post: order@adm.ministry.se

REGERINGSKANSLIET

103 33 Stockholm